

KİMYA SEKTÖR RAPORU

BANDIRMA TİCARET ODASI

MART 2020

Hazırlayan

Taner HACIOĞLU

Dış İlişkiler, Sanayi ve Proje Sorumlusu

İçindekiler

1.KİMYA SEKTÖRÜNÜN TANIMI.....	4
2.KİMYA SEKTÖRÜNÜN DÜNYADAKİ DURUMU	6
3.KİMYA SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ DURUMU	10
3.1. Türkiye'nin Kimya Sektöründe İhracat ve İthalatı	13
4.KİMYA SEKTÖRÜNÜN BANDIRMA'DAKİ DURUMU	18
5.KAYNAKLAR.....	20

Tablo Listesi

Tablo 1. Kimya Sektörü Ürün Fası Kodları	5
Tablo 2. Ürün Bazında Dünya Kimya Sektörü Ticaret Rakamları (1000 \$)	7
Tablo 3. Global Çapta Kimya Sektörü Satış Rakamları Dağılımı	8
Tablo 4. Kimya Sektöründe En Çok Satış Yapan İlk On Ülke	9
Tablo 5. Kimya Sektöründe En Çok Satış Yapan İlk On Ülke	9
Tablo 6. Türkiye’de Kimyasal Ürünlerin İmalatında Firma ve İstihdam Sayıları	11
Tablo 7. Türkiye’de Kimyasal Üretimin 3 Aylık Ortalama Yıllık Değişimi	11
Tablo 8. Türkiye’de Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin Ciroları	12
Tablo 9. Kimya Sektörü 2017 – 2018 Yılları İhracat Karşılaştırması (Milyar \$)	13
Tablo 10. 2018 Yılı Kimya Sektörü İhracatının Ülke Grubuna Göre Dağılımı	14
Tablo 11. 2018 Yılı Kimya Sektörü İhracatının Ülke Grubuna Göre Dağılımı	14
Tablo 12. Kimya Sanayinin 2017-2018-2019 Yıllarına Ait İhracat Rakamları (1000 \$)	15
Tablo 13. Kimya Sanayinin 2017-2018-2019 Yıllarına Ait İthalat Rakamları (1000 \$)	16
Tablo 14. 2018 Yılı İSO 500 Listesine Giren İlk Yirmi Kimyasalların ve Kimyevi Ürünleri İmalatı Yapan Firmalar	17
Tablo 15. Kimya Sektöründe Faaliyet Gösteren Bandırma Ticaret Odası Üye Firmaları	19

1.KİMYA SEKTÖRÜNÜN TANIMI

Kimya sektörü ürünleri oldukça geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Sektör; mineral yakıtlar/yağlar (27 GTİP'li), inorganik kimyasallar (28 GTİP'li), organik Kimyasallar (29 GTİP'li), eczacılık (30 GTİP'li), gübre (31 GTİP'li), boya, macun, vernik (32 GTİP'li), parfümeri ve kozmetik (33 GTİP'li), sabun (34 GTİP'li), albüminoid madde (35 GTİP'li), barut,patlayıcı madde (36 GTİP'li), fotoğrafçılık, sinemacılık eşyası (37 GTİP'li), muhtelif kimyasallar (38 GTİP'li), plastik ve plastikten mamul eşya (39 GTİP'li) ve kauçuk ve kauçuktan eşya (40 GTİP'li) ürünlerini kapsamaktadır.

Kimya sanayi, pek çok sektöre ara mal ve hammadde temin eden bir sanayi dalı olarak, gerek üretim gerekse de dış ticarete önemli bir role sahiptir. Kimya sektöründen ham madde kullanılmaksızın üretilen çok az sayıda ürün bulunmaktadır. Bu kapsamda; tarım ilaçları, sentetik gübreler, veteriner ilaçları, sentetik elyaflar, sabun, deterjan, temizleyiciler, plastik ham maddeleri, beşeri ilaç sanayi, kozmetik sanayi, boya, yardımcı maddeler, deri, tekstil, inşaat (boru, levha, kapı, pencere vb.) yapıştırıcı, derz, dolgu maddeleri, izolasyon malzemeleri, fotoğraf malzemeleri, barut ve patlayıcılar gibi birçok sanayi alanına nihai ve ara ürün sağlamaktadır.

Kimya ürünleri içerisinde ticarete en çok konu olan petro-kimya ürünlerinin ana maddesi, ham petrolden üretilen ürünlerden biri olan "nafta"dır. Süreç, ham petrolden naftanın ve LPG'nin, bunlardan da etilen, propilen, benzen, paraksilen vb ürünlerin üretilmesi ve bu maddelerden de alçak yoğunluklu polietilen (AYPE), yüksek yoğunluklu polietilen (YYPE), polipropilen gibi plastik, kauçuk vb sektörlerin hammaddesinin üretilmesi şeklinde gerçekleşmektedir.

Fasıl	Ürünler
27	Mineral Yakıtlar / Yağlar
28	İnorganik Kimyasal
29	Organik Kimyasallar
30	Eczacılık Ürünleri
31	Gübreler
32	Boya, Macun, Vernik
33	Parfümeri, Kozmetik
34	Sabunlar
35	Albüminoid Madde
36	Barut, Patlayıcı Madde
37	Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası
38	Muhtelif Kimyasallar
39	Plastik ve Plastikten Mamul Eşya
40	Kauçuk ve Kauçuktan Eşya

Tablo 1. Kimya Sektörü Ürün Fasıl Kodları

2. KİMYA SEKTÖRÜNÜN DÜNYADAKİ DURUMU

Geniş bir ürün yelpazesine sahip olan kimya sektörü büyük ölçüde diğer sanayi dalları için hammadde ve ara ürün üretimini gerçekleştirmekte ve ürünlerinin yaklaşık yüzde 30'luk kısmını doğrudan nihai tüketicilere sunmaktadır. Sektörel bazda bakıldığında ise dünya genelinde kimya sanayinin ürünlerinin yarısı ilaç ve sağlık sektörleriyle tarım tarafından kullanıldığı görülmektedir.

Bununla birlikte kimya sektörü, sermaye-teknoloji yoğunluklu ve nitelikli işgücü gerektirdiği için yüksek katma değer üreten bir sektördür. Bu nedenle birçok ekonomi için kimya sektörü stratejik önceliğe sahip olarak değerlendirilirken, ekonomik döngü açısından da öncü bir nitelik taşıdığı düşünülür. Söz konusu özelliklerinden dolayı dünya kimya sektörü gelişmiş ekonomilerde yoğunlaşırken, küreselleşmenin hızlanmasıyla gelişmekte olan ekonomilere doğru yayılmaya da başlamıştır. Ayrıca gelişmiş ekonomilerde çevresel duyarlılığın artması, enerji fiyatları, işgücü maliyetleri ve hammaddeye yakınlık gibi unsurlar dünya kimya sektöründe geçtiğimiz dönemde bir takım değişimleri beraberinde getirmiştir.

Kimya sektörünün temelinde petrokimya sanayi bulunduğundan küresel petrol ve enerji fiyatları sektörü doğrudan etkiler. Dolayısıyla, küresel ekonominin görünümünü etkileyen tüm gelişmelere en duyarlı sektör olarak kimya sektörü öne çıkar.

Dünya büyüme görünümündeki değişiklikler hammadde fiyatlarında oynaklığa yol açarken, talepteki değişim kimya sanayinde de maliyetleri ve karlılığı büyük ölçüde etkilemektedir. Bu dinamiklerle dünya kimya sektörünün orta vadede küresel ekonomideki ivme kaybıyla uyumlu, ancak ılımlı bir büyüme performansı sergilemesi beklenmektedir. Sektördeki yoğun rekabet, çevresel düzenlemeler ve küresel ticaretteki korumacı eğilimlerden dolayı ortaya çıkabilecek belirsizlikler sektörün görünümü üzerindeki temel riskler olarak görülmektedir.

Bununla birlikte, son yıllarda diğer sektörlerde olduğu gibi demografik unsurlarla pazarlar arasında ayrışmalar görülmekte, Dünya kimya sanayinin bilişim teknolojilerindeki gelişmelerden ve değişen tüketici tercihlerinden oldukça etkilendiği söylenebilmektedir. Çevresel duyarlılığın artmasıyla tercihler çevre dostu ürünlere kaymakta ve firmaların yenilikçi ürünler bulması için AR-GE yatırımları üzerinde baskı artmaktadır. Ayrıca fikri-mülki hakların korunması dünya kimya sanayinin de önemli bir sorunu olarak öne çıkmaktadır.

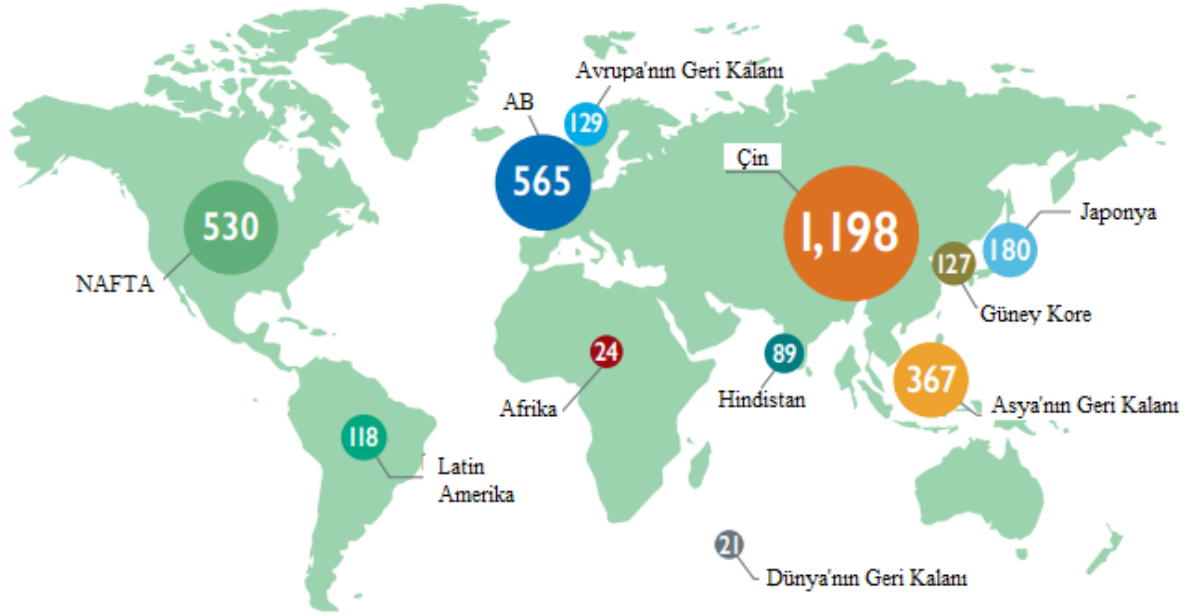
Kimya sektöründe Fasillara göre 2017 ve 2018 yıllarında yapılan toplam ithalat rakamları incelendiğinde, tüm ürün kollarında artış olduğu gözlemlenmiştir. En büyük artış mineral yakıtlar / yağlar ürün kolunda % 29,3 ile sağlanmış ve 2018 yılı ithalat rakamları içerisinde % 48,9 oranı ile en yüksek paya ulaşmıştır.

FASIL	ÜRÜN	2017	2018	2017/2018 Değişim (%)	2018 Pay (%)
27	Mineral Yakıtlar / Yağlar	2,034,756,171	2,631,872,031	29,3	48,9
28	İnorganik Kimyasal	121,231,995	139,962,808	15,5	2,6
29	Organik Kimyasal	414,050,169	485,258,237	17,2	9
30	Eczacılık Ürünleri	562,458,371	621,673,105	10,5	11,5
31	Gübreler	60,972,430	68,091,259	11,7	1,3
32	Boya,Macun, Vernik	80,583,510	87,423,464	8,5	1,6
33	Parfümeri, Kozmetik	128,097,577	144,523,345	12,8	2,7
34	Sabunlar	59,735,496	64,551,670	8,1	1,2
35	Albüminoid Madde	29,729,415	31,536,790	6,1	0,6
36	Barut,Patlayıcı Madde	4,427,326	4,807,455	8,6	0,1
37	Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	14,995,967	15,770,583	5,2	0,3
38	Muhtelif Kimyasallar	198,618,406	219,572,937	10,6	4,1
39	Plastik Ve Plastikten Mamul Eşya	611,209,666	670,302,385	9,7	12,4
40	Kauçuk Ve Kauçuktan Eşya	193,620,029	200,663,467	3,6	3,73
TOPLAM		4,514,486,528	5,386,009,536	19,3	100

Tablo 2. Ürün Bazında Dünya Kimya Sektörü Ticaret Rakamları (1000 \$)

Kimya sektörünün 2009 – 2018 yılı arasındaki değişimi incelendiğinde, Çin ilk kez % 23,6'lık pay ile dünyanın en büyük üretici ülkesi olmuştur. Avrupa Birliği % 23,4'lük üretim payı ile ikinci sıraya düşmüş ve Çin'e nazaran 2009 yılından itibaren devamlı olarak dünya kimya üretimindeki payı düşüş göstermektedir. 2018 yılında toplam Dünya kimyasalları satış cirosu 3.347 milyar Euro'ya ulaşmış olup, 2017 yılında gerçekleşen 3.266 milyar Euro'luk kimyasal satışına göre % 2,5'lük artış gerçekleşmiştir. 2018 yılı itibari ile % 35,8 kimyasal üretim payı ile en büyük kimyasal üreticisi ülke konumundadır.

AB ülkeleri % 16,9'lük pay ile ikinci en büyük kimyasal üreticisi olurken, Amerika'da % 14'lük pay ile kimyasal üretimine katkıda bulunmaktadır. Sektördeki rekabet son on yılda önemli ölçüde artmış ve Asya'daki gelişmekte olan ülkeler her geçen gün üst sıraları zorlamaktadır. BRIC Ülkeleri (Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin) küresel kimyasal satışlarının % 42,8'ini gerçekleştirmiştir.

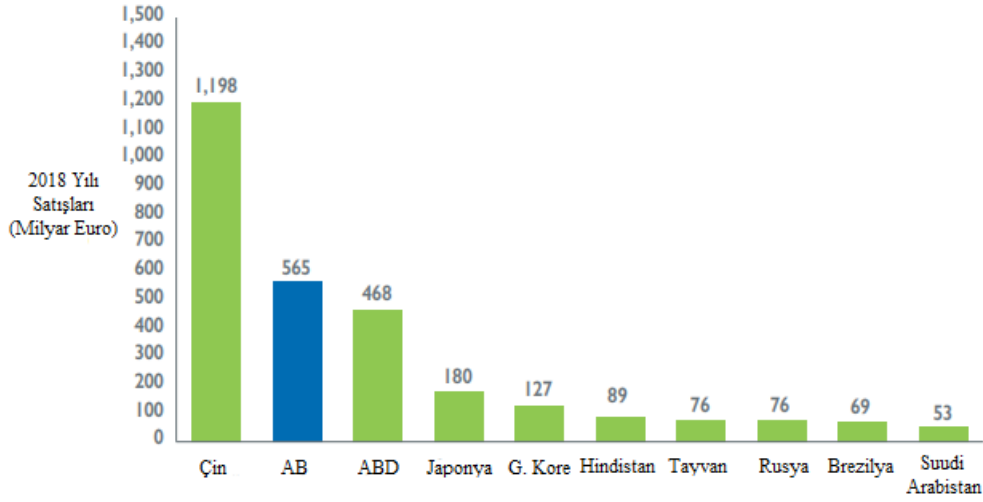

Tablo 3. Global Çapta Kimya Sektörü Satış Rakamları Dağılımı

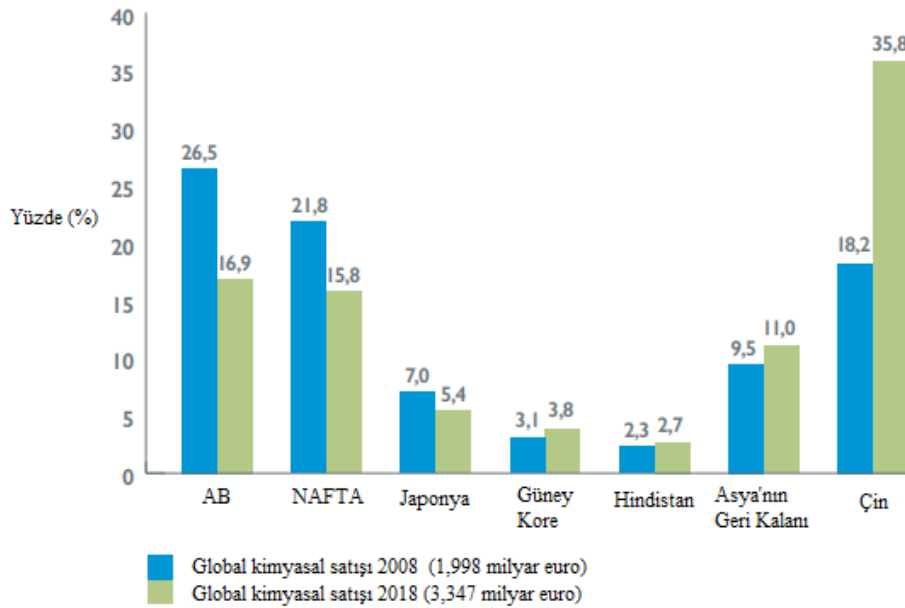
Kimyasal ürün üretiminde ilk on ülkenin toplam ciro miktarı 2.901 milyar Euro'ya ulaşmış ve küresel kimyasal satışlarının % 86,7 lik kısmını gerçekleştirmişlerdir. En büyük on üretici ülkenin altı adedi Asya kıtasında bulunmakta (Çin, Japonya, Güney Kore, Hindistan, Tayvan ve Suudi Arabistan) ve bu ülkeler 1.886 milyar Euroluk değer ile küresel kimyasal üretimin % 51,5 ini yapmaktadırlar. AB ve Amerika'nın kimyasal üretim değerleri toplandığında (565 milyar Euro + 468 milyar Euro) Çin'in 1.198 milyar Euroluk kimyasal satış değerlerine ulaşamamaktadır. En büyük on üretici ülkeden Avrupa bulunan AB ülkeleri ile Rusya % 19,1 pay ile 640,5 milyar Euro luk satış gerçekleştirmiştir. 2017 ile 2018 yılları arasında Avrupa'nın gerçekleştirdiği satış rakamları % 2,8 oranında artış olduğu belirlenmiştir. İlk on ülke arasında yer Amerika kıtası ülkeler ABD ve Brezilya, 537,6 milyar Euro luk satış gerçekleştirerek küresel kimyasal satışlarının % 16,1 lik kısmını karşılamıştır. ABD satış rakamları 2017 – 2018 yılları arasında mütevazı bir şekilde % 1 oranında artmış, Brezilya'da ise tam tersine % 2 lik bir düşüş gerçekleşmiştir.

Kimya endüstrisinin dünya çapındaki görünüşü çok hızlı bir değişim göstermektedir. Çin kimya endüstrisi içindeki inovasyon ile ticaret konularında konumunu değiştirmekte, takip eden ülke olmaktan öncülük eden ülkeye ve endüstrinin büyük ülkesi olmaktan endüstrinin büyük gücü olmaya doğru evrilmektedir.

Tablo 4. Kimya Sektöründe En Çok Satış Yapan İlk On Ülke

Tablo 5. Kimya Sektöründe En Çok Satış Yapan İlk On Ülke

Global pazarda bölgelere göre kimyasal ürün satışlarını 2008 – 2018 yılları arasındaki değişimi incelendiğinde, Çin'in 2008 yılında % 18,2 olan pazar payını 2018 yılında % 35,8'e çıkardığı görülmektedir. 2008 yılında küresel kimyasal satışlarını lideri olan AB ise 26,5 olan pazar payının 2018 yılında % 16,9'a düşmesine engel olamamıştır. Sonuçlar aynı zamanda NAFTA ve Japonya gibi sanayileşmiş bölgelerinde pazar payı kaybettiğini gözler önüne sermektedir. Her ne kadar küresel pazar payı esasına göre ikinci sıraya gerilese de, Avrupa Birliği önümüzdeki on yıllarda büyümesinin % 90'ının Avrupa dışında gerçekleştirerek rekabetçi kalmaya devam edecektir.

3.KİMYA SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE'DEKİ DURUMU

Türk kimya endüstrisi, ağırlıklı olarak petrokimya, sabun, deterjan, gübre, ilaç, boya-vernik, sentetik elyaf, soda gibi çeşitli kimyasal hammadde ve tüketim ürünlerinin üretiminin gerçekleştirildiği tesislerden oluşmaktadır. Sektörde, ölçek ve sermaye kaynakları açısından farklılık gösteren firmalar faaliyet göstermekle birlikte, bu firmaların önemli bir kısmı küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmaktadır.

Kimya sektörü, üretim için kullandığı hammaddenin önemli bir kısmını ithalat ile karşılarken, kullanılan hammaddenin yaklaşık yüzde 70'i ithal edilmektedir. Ağırlıklı kapasite kullanım oranı yüzde 75,3 olarak belirlenen kimya sanayii, sermaye/teknoloji yoğun bir sektör olarak, imalat sanayii istihdamı içindeki payı son beş yıldır ortalama yüzde 8 düzeyinde seyretmektedir. Sektörün imalat sanayiinde yaratılan toplam katma değer içindeki payı ise yüzde 13,77'ye karşılık gelmektedir.

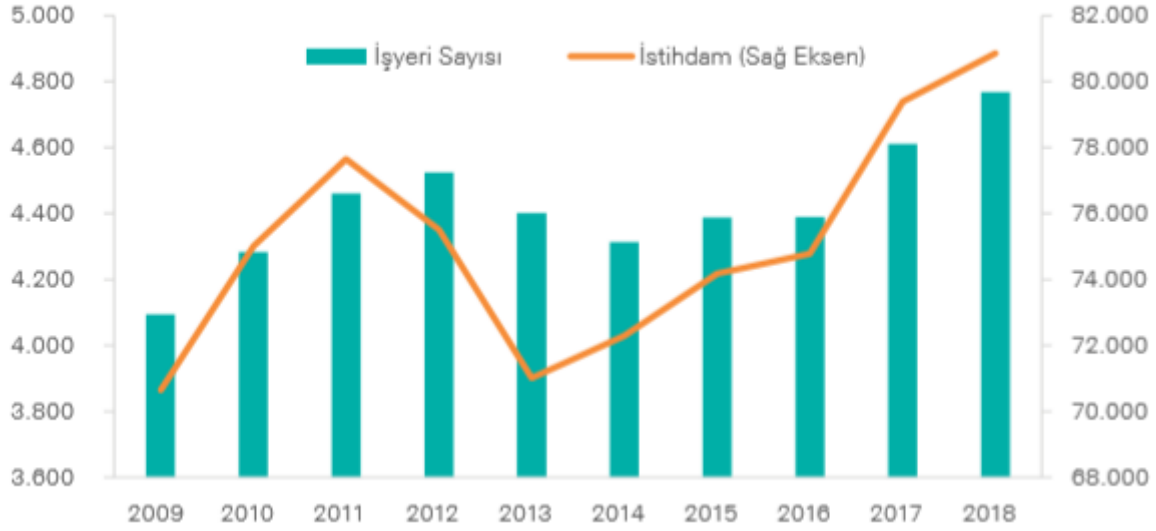
Kimya sanayi, lojistik önemi açısından çoğunlukla ülkenin kıyı bölgelerinde yer almaktadır. Petrol ve petrol ürünleri, deterjan, sabun, ilaç kimyasalları, boya gibi ürünleri üreten kimya firmalarının çoğu Marmara Bölgesi'nin üç büyük sanayi ili olan İstanbul, Kocaeli ve Sakarya'da, Ege Bölgesi'nde İzmir'de yerleşim gösterirken, gübre ve petrol ürünleri firmalarının çoğu Akdeniz Bölgesi'nde toplanmış durumdadır. Ayrıca Akdeniz bölgesinde ana hammaddelerden olan soda, bikromat gibi önemli üretim merkezleri de bulunmaktadır.

Türkiye'nin lokomotif sektörlerinden kimya sanayi, pek çok sektöre ara mal ve hammadde temin eden bir sanayi dalı olarak gerek üretim gerekse de dış ticarete ülke ekonomisine oldukça büyük fayda sağlamaktadır. Toplam ülke ihracatının yüzde 10'unu gerçekleştiren, yaklaşık 300 bin kişiye istihdam sağlayan kimya sektörü, Türkiye'nin hedeflerine ulaşmasında en fazla katkı yapacak sektörlerin başında gelmektedir.

Kimya sektöründe yaklaşık 2600 kimyasal madde ve müstahzarları üretilmekte ve bu üretimlerde kullanılan yöntem ve teknolojilerin bir kısmı küresel rekabete ayak uydurabilecek seviyededir. Ancak, plastik sektöründe plastik hammaddede yerli üretimin yetersiz oluşu, deterjan, temizlik ürünleri, sabun, tabii kauçuk gibi sektörlerde hammadde açısından dışa bağımlı olması sektörün gelişimi için önemli bir engeldir.

Türkiye'deki en büyük petrokimya şirketi eskiden bir kamu kuruluşu olan ve 2007 yılında özelleştirilen Petkim'dir. Petkim'in öz sermayesinin % 51'i 2,04 milyar ABD doları bedelle Socar-Turcas tarafından satın alınmıştır. Şirketin % 10'u hâlen Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na aittir ve kalan % 39 hissesi ise İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda halka açık olarak işlem görmektedir. Petkim'in İzmir'deki Aliğa petrokimya tesisinin yıllık kapasitesi 3,2 milyon tondur. Petkim'in ürün yelpazesi içinde LDPE, HDPE, PVC ve PP ürünleri, masterbatch'ler, elyaf ve aromatikler yer almaktadır. Bu ürünler inşaat, elektrik, elektronik, ambalaj, tekstil ve ayrıca tıp, boya, deterjan ve kozmetik sektörleri açısından önem taşımaktadır. Petkim, birçok sektöre hammadde olarak ürettiği söz konusu ürünleri için ana girdi olarak kullandığı naftayı, gerek yurt içindeki tek üretici olan Tüpraş'tan, gerekse ithalat yoluyla yurt dışından temin etmektedir. Aynen Petkim gibi, eskiden bir kamu kuruluşu olan ve 2005 yılında özelleştirilen Tüpraş, ülkemizde ham petrol işleyen tek kuruluş olup, faaliyetlerini İzmit, İzmir, Kırıkkale ve Batman'daki petrol rafinerilerinde sürdürmektedir. Şirketin üretimini yaptığı ürünler; LPG, benzin, hafif ve ağır nafta, kerosen, hafif ve ağır dizel (motorin) ve fuel oil yakıtıdır.

Türk kimya sanayinde firma sayısı açısından küçük ölçekli firmaların çok oluşu dikkat çekerken, az sayıda büyük ve küresel şirket de faaliyet göstermektedir. Bununla birlikte, sektörde yüksek katma değerli üretim için yapılacak büyük çaplı yatırımlar için sermaye ve finansman ihtiyacı, Türk kimya sektöründe beklenen atılımın gerçekleşmesini zorlaştırmaktadır. Üretimden satışların yaklaşık dörtte birini en büyük 10 firma gerçekleştirirken, kalanını çok sayıdaki diğer firmalar gerçekleştirmektedir. Son dört yılda kimya sektöründe işyeri sayısı artarken, istihdam da 80 bin kişiyi aşmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Aralık 2018 verilerine göre, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatında faaliyet gösteren 4 bin 678 firma bulunurken buralarda toplamda 80 bin 857 kişi istihdam edilmektedir.

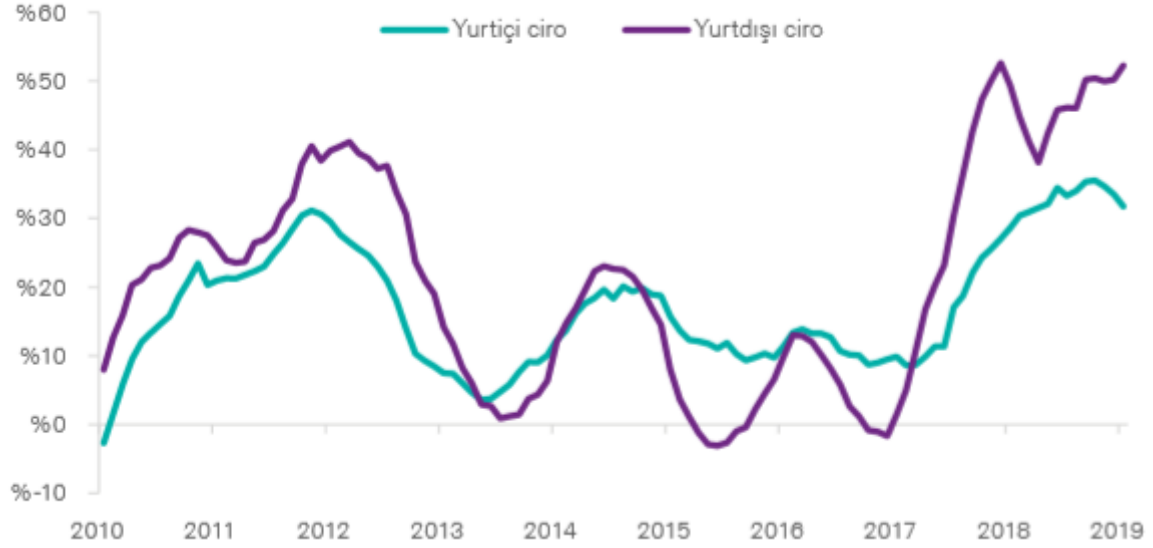
Tablo 6. Türkiye’de Kimyasal Ürünlerin İmalatında Firma ve İstihdam Sayıları

Ekonomik aktivite için öncü gösterge niteliğindeki kimyasal ürün imalatı sektörü, genel ekonomide 2018 ikinci çeyrek ile yavaşlama belirginleşse de üretimini üçüncü çeyrek ortasına kadar korumuştur. Son çeyrekte ise diğer sektörlerde olduğu gibi daralma süreci başlarken, buna karşın halen genel imalat sanayinden göreceli daha iyi bir performans sergilemiştir. 2018 yılında genel imalat sanayi yıllık bazda ortalama sadece yüzde 1,6 büyürken, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe büyüme yüzde 5,9 ile oldukça güçlü gerçekleşmiş, 2019 Ocak verilerine göre ise genel imalat sanayinde üretim yıllık bazda yüzde 7,5 küçülürken, kimya sektöründe daralma yüzde 4,2 seviyesinde kalmıştır.

Tablo 7. Türkiye’de Kimyasal Üretim 3 Aylık Ortalama Yıllık Değişimi

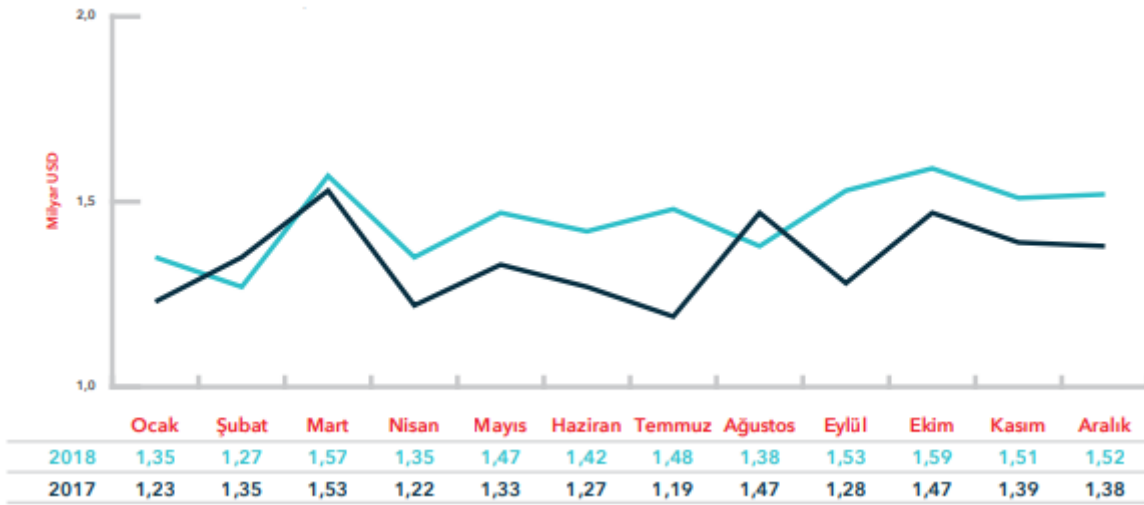
Genel ekonomik aktivitedeki dalgalanmalar açısından öncü bir niteliği olan kimya sektöründe ciro son yıllarda güçlü bir seyir izlemiştir. 2018 yılında ekonomik aktivitedeki yavaşlamaya rağmen kimya sanayinde yurtiçi ciro yıllık bazda yüzde 34 artış kaydederken, döviz kurlarındaki yükselişin desteği ile yurtdışı cirodaki artış yüzde 50'yi aşmıştır.

Tablo 8. Türkiye’de Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin Ciroları

3.1. Türkiye'nin Kimya Sektöründe İhracat ve İthalatı

2018 yılı sektör ihracatı 17,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiş ve otomotiv ile hazır giyim – konfeksiyon sektörlerinden sonra en fazla ihracat gerçekleştiren üçüncü sektör olmuştur. 2017 yılına kıyasla sektör ihracatı değer bazında % 8,23 artış göstermiştir. 2018 yılı aylık bazda incelendiğinde Ekim ayı 1,59 milyar dolar ile en yüksek ihracatın gerçekleştiği ay olurken, Şubat ayı 1,27 milyar dolar ile en düşük ihracatın gerçekleştiği ay olmuştur. Sektör ihracatının 2017 ve 2018 yılları kıyaslı grafiği aşağıda gösterilmektedir

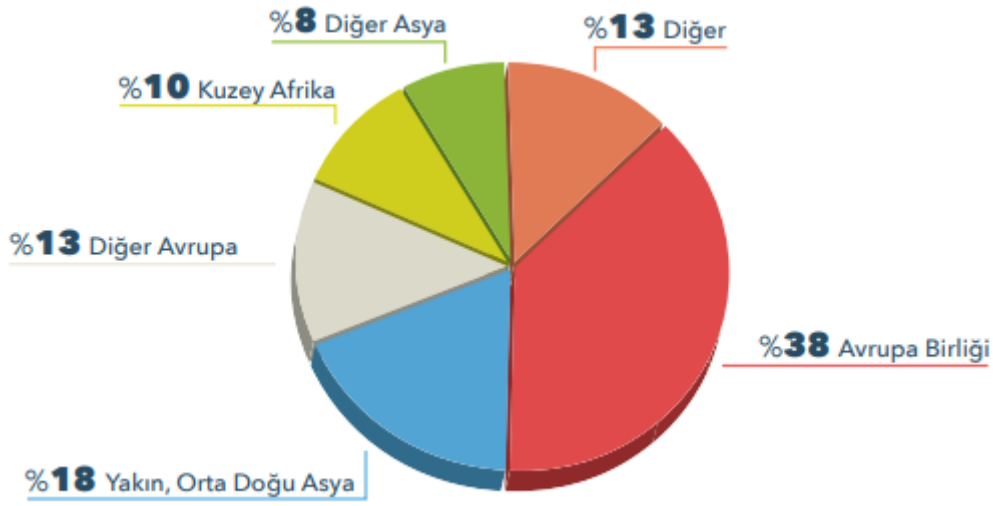
Tablo 9. Kimya Sektörü 2017 – 2018 Yılları İhracat Karşılaştırması (Milyar \$)

Türkiye'nin 2019 yılı ihracat hedeflerine ulaşması adına, Yeni Ekonomi Programı'nda yer alan politika ve tedbirler yüksek katma değerli ihracat artışını hedeflemektedir. Söz konusu politikalar arasında kimya sektörüne ilişkin olarak "cari açığın düşürülmesi amacıyla ilaç, kimya, petrokimya, enerji, makine/teçhizat ve yazılım sektörleri öncelikli yatırım yapılabilir alanlar olarak" belirlenmiş ve yine, "petrokimya kümelenmesi ve Ceyhan Endüstri bölgesinin hayata geçirileceği" ifade edilmiştir.

Öte yandan Türkiye İstatistik Kurumunun 27 ila 40 arası ikili GTIP kodlu ürünlerin dış ticaret istatistiklerine bakarak kimya sektöründeki ihracat oranlarını ithalat oranlarıyla kıyasladığımızda; 2018 yılı toplam ithalatının geçen yılın aynı dönemine göre %9,63 artarak 72,5 milyar dolar olarak gerçekleştiği ve 2018 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranının %25,86 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Kimya sektör ihracatının gelecek projeksiyonunda sektörün, Türkiye'nin dünyadaki petrol ve doğal gazın büyük bölümünün bulunduğu bölge ile en fazla enerji tüketen bölgelerinden birisi arasında bir enerji koridoru üzerinde bulunma özelliğini de kullanarak, yüksek katma değerli üretim yapısına geçip, ara girdi ithalatını azaltma yoluyla, ihracatın ithalatı karşılama oranını 2023 yılı itibarıyla %70'e çıkarması beklenmektedir.

2018 yılı Ocak-Aralık döneminde, sektör ihracatının en fazla gerçekleştirildiği ülke grupları arasında Avrupa Birliği 6,70 milyar dolar ihracat ve %16,08 artışla ilk sırada yer alırken, Yakın ve Orta Doğu Asya Ülkeleri 3,13 milyar dolar ihracat ve %13,73 azalış ile ikinci, Diğer Avrupa Ülkeleri 2,28 milyar dolar ihracat ve %5,79 artış ile üçüncü, Kuzey Afrika Ülkeleri 1,72 milyar dolar ihracat ve %24,70 artış ile dördüncü ve Diğer Asya Ülkeleri 1,38 milyar dolar ihracat ve %11,63 artış ile beşinci sırada yer almıştır.

Tablo 10. 2018 Yılı Kimya Sektörü İhracatının Ülke Grubuna Göre Dağılımı

Kimyevi Maddeler ve Mamulleri Sektör ihracatının ülkeler itibariyle dağılımı incelendiğinde Mısır 949,7 milyon dolar ihracat ile ilk sırada yer alırken, Almanya 937,7 milyon dolar ihracat ile ikinci, Irak 867 milyon dolar ihracat ile üçüncü sırada yer almıştır. Irak'ı, AB.D., İspanya ve İtalya takip etmiş olup, en çok ihracat gerçekleştirilen ilk on ülkenin listesi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Sıra	Ülke	İhracat Değeri (Milyon \$)	Değişim (%)
1	Mısır	949,7	27,29
2	Almanya	937,7	8,35
3	Irak	867	2,46
4	Amerika Birleşik Devletleri	836	6,01
5	İspanya	820,6	62,35
6	İtalya	630,5	6,97
7	İngiltere	569,1	31,25
8	Hollanda	523	44,65
9	Yunanistan	514,2	18,41
10	İran (İslam Cum.)	470,5	-8,35

Tablo 11. 2018 Yılı Kimya Sektörü İhracatının Ülke Grubuna Göre Dağılımı

Trademap Veri Tabanından elde edilen bilgilere göre; Türkiye'nin toplam Kimyevi Maddeler ve Mamulleri ihracatı son üç yıl içerisinde istikrarlı bir şekilde artmaktadır. 2017 yılında 18,3 milyar dolar olan ihracat miktarı, 2019 yılında 23,7 milyar dolara ulaşmıştır. Fasıllar ayrıntılı biçimde incelendiğinde , “ mineral yakıtlar/yağlar ” ürün grubu %65,8 artış ve 7,31 milyar dolarlık ihracat ile ilk sırada yer almaktadır ve toplam sektör ihracatı içinde %30,76'lük bir paya sahiptir. Bu ürün grubunu % 4'lük artış, 6,28 milyar dolar ihracat ve % 26,43 payla “ plastik veya plastikten mamul eşya ” grubu ikinci, % 0,1 artış, 2,82 milyar dolar değer ve %11,9 payla “ kauçuk veya kauçuktan eşya ” ürün grubu üçüncü olarak izlemektedir.

“ Gübreler “% 46 oranı ile en fazla ihracat oranı azalan ürün grubu olmuş, bu ürün grubunu % 7,6 azalış ile “ Organik kimyasalları “, % 2,4 azalış ile “ İnorganik kimyasalları “ ürün grubu izlemektedir.

Kimya alt grupların bazında Trademap veri tabanından elde edilen ihracat rakamlarını gösteren tablo aşağıda yer almaktadır:

FASIL	ÜRÜN	2017	2018	2019	2018/2019 Değişim (%)	2019 Pay (%)
27	Mineral Yakıtlar/Yağlar	4.327.175	4.411.992	7.315.812	65,8	30,76
28	İnorganik Kimyasallar	1.316.750	1.847.525	1.822.636	-2,4	7,66
29	Organik Kimyasallar	657.361	632.111	584.064	-7,6	2,46
30	Eczacılık Ürünleri	875.310	1.172.518	1.303.990	11,2	5,48
31	Gübreler	163.173	251.400	135.697	-46	0,58
32	Boya, Macun, Vernik	689.309	792.323	843.942	6,5	3,55
33	Parfumeri, Kozmetik	762.425	782.920	829.406	5,9	3,49
34	Sabunlar	779.818	803.846	829.595	3,2	3,48
35	Albüminoid Madde	196.389	191.862	217.120	13,1	0,91
36	Barut, Patlayıcı Madde	24.543	18.570	21.065	13,4	0,08
37	Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	13.682	11.510	13.414	16,5	0,06
38	Muhtelif Kimyasallar	576.320	685.960	750.443	9,4	3,16
39	Plastik veya Plastikten Mamul Eşya	5.474.292	6.042.982	6.287.017	4	26,43
40	Kauçuk veya Kauçuktan Eşya	2.494.294	2.822.288	2.826.406	0,1	11,9
TOPLAM		18.350.841	20.467.807	23.780.607	16,1	100

Tablo 12. Kimya Sanayinin 2017-2018-2019 Yıllarına Ait İhracat Rakamları (1000 \$)

Trademap Veri Tabanından elde edilen bilgilere göre; Türkiye'nin toplam Kimyevi Maddeler ve Mamulleri ithalatı, 2018 yılında artarak 78,8 milyar dolarla birlikte, 2019 yılında % 6,35 oranında azalmıştır. 2018 yılında 78,8 milyar dolar olan ihracat miktarı, 2019 yılında 73,82 milyar dolara düşmüştür. Bu azalışa rağmen, özellikle " Mineral Yakıtlar / YAĞLAR " ürün grubunda net ithalatçı bir ülke olduğundan, 2019 yılı itibari Kimyevi Maddeler ve Mamullerinin dış ticaretinde yaklaşık 50 milyar dolarlık ticaret açığı verilmektedir. Fasıllar ayrıntılı biçimde incelendiğinde , " Mineral yakıtlar/yağlar " ürün grubu % 4,23 azalış ve 41,18 milyar dolarlık ithalat ile ilk sırada yer almaktadır ve toplam sektör ithalatı içinde %55,78'lük bir paya sahiptir. Bu ürün grubunu % 10'luk azalış, 11,64 milyar dolar ithalat ve % 15,77 payla " plastik veya plastikten mamul eşya " grubu ile % 9 azalış, 5,43 milyar dolar ithalat ve % 7,37 payla " Organik kimyasallar " ürün grubu üçüncü olarak izlemektedir.

" Gübreler " % 64,1 oranı ile en fazla ithalat oranı azalan ürün grubu olmuş, bu ürün grubunu % 20,16 azalış ile " Barut, Patlayıcı Madde ", % 15,9 azalış ile " İnorganik kimyasalları " ürün grubu izlemektedir.

Kimya alt grupların bazında Trademap veri tabanından elde edilen ithalat rakamlarını gösteren tablo aşağıda yer almaktadır:

FASIL	ÜRÜN	2017	2018	2019	2018/2019 Değişim (%)	2019 Pay (%)
27	Mineral Yakıtlar/Yağlar	37,204,849	43,005,619	41,184,553	-4,23	55,78
28	İnorganik Kimyasallar	1,443,288	1,553,759	1,307,262	-15,9	1,77
29	Organik Kimyasallar	5,387,761	5,973,219	5,437,634	-9	7,37
30	Eczacılık Ürünleri	4,449,096	4,363,425	4,764,297	9,18	6,45
31	Gübreler	1,364,695	1,214,947	435,463	-64,1	0,59
32	Boya, Macun, Vernik	2,009,130	2,015,691	1,941,889	-3,66	2,64
33	Parfumeri, Kozmetik	1,200,318	1,141,906	1,024,344	-10,2	1,39
34	Sabunlar	881,178	901,224	848,931	-5,8	1,15
35	Albüminoid Madde	464,323	455,121	442,787	-2,71	0,6
36	Barut, Patlayıcı Madde	51,213	57,552	45,947	-20,16	0,06
37	Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	136,164	128,083	131,724	2,8	0,18
38	Muhtelif Kimyasallar	2,212,861	2,281,790	2,093,670	-8,24	2,83
39	Plastik veya Plastikten Mamul Eşya	13,264,846	12,937,362	11,645,432	-10	15,77
40	Kauçuk veya Kauçuktan Eşya	2,951,169	2,803,174	2,525,240	-10	3,42
TOPLAM		73.020.891	78.832.872	73.829.173	-6,35	100

Tablo 13. Kimya Sanayinin 2017-2018-2019 Yıllarına Ait İthalat Rakamları (1000 \$)

2018 yılı İSO 500 listesine giren 32 adet kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatını yapan şirket bulunmaktadır. Bunlar arasında üretimden satış verilerine göre İSO 500 içinde 13. sırada yer alan en büyük firma yüzde 51 hissesi SOCAR'a ait, yüzde 49'u halka açık olan Petkim Petrokimya Holdin A.Ş. olmuştur. İkinci sırada ise yüzde 100 yerli sermaye yapısına sahip olan Eti Maden yer alırken, üçüncü sırada bir özel teşebbüs olan AKSA Akrilik Kimya bulunmaktadır.

Sıra	500 Büyük Kuruluş 2018 - Sıra No	500 Büyük Kuruluş 2017 - Sıra No	Kuruluşlar	Bağlı Bulunduğu Oda / Kamu	Net Satışlar (TL)
1	13	13	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	Ege Bölgesi Sanayi Odası	9.302.642.275
2	27	32	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	Kamu	4.726.437.481
3	41	39	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	Yalova Ticaret ve Sanayi Odası	3.917.895.510
4	47	49	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul Sanayi Odası	4.048.541.834
5	70	63	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul Sanayi Odası	2.763.953.986
6	71	77	Soda Sanayii A.Ş.	İstanbul Sanayi Odası	2.570.520.320
7	77	78	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	Adana Sanayi Odası	2.283.886.669
8	94	121	İndorama Ventures Çorlu Pet Sanayi A.Ş.	Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası	1.874.371.317
9	106	120	Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul Sanayi Odası	1.680.296.739
10	130	106	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	İstanbul Sanayi Odası	1.630.848.310
11	131	109	Ravago Petrokimya Üretim A.Ş.	Ege Bölgesi Sanayi Odası	1.665.226.848
12	148	164	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	Kocaeli Sanayi Odası	2.076.880.697
13	198	171	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi Sanayi Odası	1.067.300.644
14	206	226	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	İstanbul Sanayi Odası	2.556.693.141
15	230	196	Bayer Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.	İstanbul Sanayi Odası	1.981.114.938
16	238	278	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi Sanayi Odası	884.661.200
17	259	254	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	Ege Bölgesi Sanayi Odası	811.240.014
18	265	261	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	Kocaeli Sanayi Odası	975.765.016
19	266	320	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	İstanbul Sanayi Odası	816.480.837
20	305	-	-	İstanbul Sanayi Odası	-

Tablo 14. 2018 Yılı İSO 500 Listesine Giren İlk Yirmi Kimyasalların ve Kimyevi Ürünleri İmalatı Yapan Firmalar

4.KİMYA SEKTÖRÜNÜN BANDIRMA'DAKİ DURUMU

Kimya sanayi, teknik eleman ve modern teknoloji ile gelişme gösteren katma değeri yüksek sektörlerden biridir. Sektörde; gübre, boya, sentetik kauçuk, lastik, deterjan, kâğıt, çeşitli asitler ve sentetik yağlardan ilâç üretimi gibi faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Balıkesir ilinde Bandırma Limanı'nın varlığı ve uygun arazi fiyatlar, Bandırma ve çevresini kimya sektörü için cazibe noktası haline getirmektedir. Türkiye'deki en büyük ve önemli gübre ve borik asit fabrikası Bandırma ve çevresinde faaliyet göstermektedir. Kimyacılık faaliyetleri sonucunda üretilen ürünler ihracatta önemli kalem oluşturmaktadır.

ETİ MADEN bünyesinde üretimi yapılan bor ürünleri, kimya sanayisinde önemli bir hammadde olarak kullanılmakta olup; uzay-hava araçları, askeri araç, yakıt, seramik ve polimerik malzeme imalatında kullanıldığı gibi, nanoteknolojiler, nükleer uygulamalar, elektronik ve iletişim sektörü, tarım, cam sanayi, deterjan sanayi, otomotiv ve enerji sektörü ile metalürji sektörlerinin gelişmesini sağlamaktadır.

Bandırma'da kimya sektöründe faaliyet gösteren firmalar birçok farklı kimyasal ürün üretmektedir. Bu ürünlerin başlıcaları;

- Boraks Dekahidrat,
- Boraks Pentahidrat,
- Borik Asit,
- Bor Oksit,
- Etidot,
- Amonyum Nitrat,
- Kalsiyum Amonyum Nitrat,
- Di Amonyum Fosfat,
- Alüminyum Sülfat,
- Dikalsiyum Fosfat,
- Monokalsiyum Fosfat,
- Hidrojen Peroksit,
- Naftalin Sülfonat,
- Çeşitli Sülfür Bileşikleri,
- İlaçlar,
- Çeşitli Polimer Malzemeleri
- Su Şartlandırma Kimyasallarıdır.

	UNVAN	FAALİYET ALANI
1	BANDIRMA KAR PLASTİK VE AMBALAJ SAN.TİC.LTD.ŞTİ.	Plastik poşet, çöp torbası, çanta, torba, çuval, file, sandık, kutu, kasa, damacana, şişe, bidon, makara, masura, bobin, tıpa, kapak, kapsül vb. paketlenme malzemelerinin imalatı (ıdrar torbası dahil)
2	BOR AHŞAP PLASTİK SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer plastik ürünlerin imalatı
3	AVEN KİMYEVİ MADDELER SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Diğer zirai kimyasal ürünlerin imalatı (gübre ve azotlu bileşik imalatı hariç)
4	KAREL PVC DOĞRAMA - HAYATİ KARAGÖZ	Plastikten/PVC den kapı, pencere, bunların kasaları, pervazları, kapı eşikleri, vb. imalatı
5	KURİTA TÜRKİYE KİMYA A.Ş.BANDIRMA ŞUBESİ	Suyun toplanması, arıtılması ve dağıtılması
6	SATA KİMYA VE MADENCİLİK TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal elementler, inorganik asitler ve bileşiklerin imalatı (klor, iyot, flor, bor, silisyum, fosfor, arsenik gibi metaloidler, skandium, cıva, oksitler, hidroksitler, hidrojen klorür vb.)
7	İKSA BETON VE YAPI KİMYASALLARI SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ BANDIRMA ŞUBESİ	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer kimyasal ürünlerin imalatı (vakum tüpleri için emiciler, pirolinyitler, kazan taşı onleyici bileşikler, yağ emülsiyonlaştırıcılar, dökümanelerde kullanılan yardımcı kimyasal ürünler ve hazır bağlayıcılar, vb.)
8	ÇEVRESEL KİMYA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.- EDİNCİK ŞUBESİ	Peptonlar, diğer protein maddeleri ve bunların türelerinin ve deri tozlarının imalatı
9	HİCRİ ERCİLİ KİMYEVİ MADDE VE PETROL ÜRÜNLERİ NAKLİYE OTOMOTİV SANAYİ TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ ÖRNEK SANAYİ ŞUBESİ	Sülfidler (sülfürler), sülfatlar, fosfinatlar, fosfonatlar, fosfatlar ve nitratların imalatı (şap dahil)
10	HİCRİ ERCİLİ DENİZ NAKLİYAT KİMYEVİ MADDELER SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ ÖMERLİ ŞUBESİ	Sülfidler (sülfürler), sülfatlar, fosfinatlar, fosfonatlar, fosfatlar ve nitratların imalatı (şap dahil)
11	HİDROJEN PEROKSİT SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Diğer metal tuzları ve temel inorganik kimyasalların imalatı (izotoplardan ve bunların bileşikleri, oksometalik/peroksometalik asitlerin tuzları, siyanürler, boratlar, hidrojen peroksit, kükürt, kavulmuş demir pirritler, piezo-elektrik kuvarsi vb.)
12	HAZEM MADENCİLİK KİMYA VE TAŞIMACILIK SANAYİ TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Fosfatlı veya potasyumlu gübreler, iki (azot ve fosfor veya fosfor ve potasyum) veya üç besin maddesi (azot, fosfor ve potasyum) içeren gübreler, sodyum nitrat ile diğer kimyasal ve mineral gübrelerin imalatı
13	YUSUF BADAĞ	Plastikten mamul halde tüp, boru, hortum ve bunların bağlantı elemanlarının imalatı (suni bağırsaklar dahil)
14	KÜBRA ŞEN MONO TEKSTİL	Sentetik filament ipliği ve sentetik monofilamentlerin, şeritlerin ve benzerlerinin imalatı (poliamiddin ve polyesterden yüksek mukavemetli filament iplikler dahil) (büklülü, katlı ve tektürize olanlar hariç)
15	KENCESOY KALIP VE PLASTİK SANAYİ- MEHMET ENDER KENCESOY	Plastikten mandal, askı, sünger, sabunluk, tırnak, bigudi, toka, saç fırçesi, boncuk, biblo, heykelticik ve diğer eşyalar ile mamul haldeki kendinden yapışkanlı levha, şerit vb. ürünlerin imalatı
16	A.B. GIDA SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ- BANDIRMA ŞUBESİ	Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal elementler, inorganik asitler ve bileşiklerin imalatı (klor, iyot, flor, bor, silisyum, fosfor, arsenik gibi metaloidler, skandium, cıva, oksitler, hidroksitler, hidrojen klorür vb.)
17	KURTSAN MEDİKAL SAN. VE TİC. A.Ş. BANDIRMA ŞUBESİ	Eczacılağa ilişkin tıbbi ilaçların imalatı (antibiyotik içeren tıbbi ilaçlar, ağrı kesiciler, hormon içeren tıbbi ilaçlar vb.)
18	KURTSAN İLAÇLARI A.Ş. BANDIRMA ŞUBESİ	Eczacılağa ilişkin tıbbi ilaçların imalatı (antibiyotik içeren tıbbi ilaçlar, ağrı kesiciler, hormon içeren tıbbi ilaçlar vb.)
19	MKS DEVO KİMYA SANAYİ TİCARET A.Ş. BANDIRMA ÜRETİM TESİSLERİ ŞUBESİ	Boya maddeleri ve pigment imalatı (birincil formda veya konsantre olarak herhangi bir kaynaktan) (hazır boyalar hariç)
20	İLKNUR PAZARCIK İLPASOL ORGANİK SOLUCAN GÜBRESİ	Fosfatlı veya potasyumlu gübreler, iki (azot ve fosfor veya fosfor ve potasyum) veya üç besin maddesi (azot, fosfor ve potasyum) içeren gübreler, sodyum nitrat ile diğer kimyasal ve mineral gübrelerin imalatı
21	İBRAHİM OLCAY REFORM ORGANİK GÜBRE TARIM VE HAYVANCILIK	Fosfatlı veya potasyumlu gübreler, iki (azot ve fosfor veya fosfor ve potasyum) veya üç besin maddesi (azot, fosfor ve potasyum) içeren gübreler, sodyum nitrat ile diğer kimyasal ve mineral gübrelerin imalatı
22	AK-İŞ BOYA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.BALIKESİR BANDIRMA ŞUBESİ	Boya ve vernikler, akrilik ve vinil polimer esaslı olanların (sulu ortamda dağılırlar, çözülenler ve çözültüler) imalatı
23	BAHİRİ YÜCEL YÜCEL KİMYA BANDIRMA ŞUBESİ	Sabun, yıkama ve temizleme müstahzarları (deterjanlar) ile sabun olarak kullanılan müstahzarlar imalatı (kişisel bakım için olanlar ile ovalama toz ve kremleri hariç)
24	EYM PLASTİK AMBALAJ SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Plastik poşet, çöp torbası, çanta, torba, çuval, file, sandık, kutu, kasa, damacana, şişe, bidon, makara, masura, bobin, tıpa, kapak, kapsül vb. paketlenme malzemelerinin imalatı (ıdrar torbası dahil)
25	KAPIDAĞ PLASTİK SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Plastik poşet, çöp torbası, çanta, torba, çuval, file, sandık, kutu, kasa, damacana, şişe, bidon, makara, masura, bobin, tıpa, kapak, kapsül vb. paketlenme malzemelerinin imalatı (ıdrar torbası dahil)
26	ROTEM KİMYEVİ MADDELER SAN.VE TİC. A.Ş. BANDIRMA ŞUBESİ	Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal elementler, inorganik asitler ve bileşiklerin imalatı (klor, iyot, flor, bor, silisyum, fosfor, arsenik gibi metaloidler, skandium, cıva, oksitler, hidroksitler, hidrojen klorür vb.)
27	MAG GROUP KİMYA SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Birincil formda alkid reçine, polyester reçine, epoksi reçine, potasetal, polikarbonat ile diğer polieter ve polyester imalatı
28	ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BANDIRMA BOR VE ASİT FABRİKALARI İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBESİ	Diğer metal tuzları ve temel inorganik kimyasalların imalatı (izotoplardan ve bunların bileşikleri, oksometalik/peroksometalik asitlerin tuzları, siyanürler, boratlar, hidrojen peroksit, kükürt, kavulmuş demir pirritler, piezo-elektrik kuvarsi vb.)
29	SEBAT TARIM ÜRÜNLERİ PAZARLAMA VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ BANDIRMA ŞUBESİ	Başka yerde sınıflandırılmamış kimyasal elementler, inorganik asitler ve bileşiklerin imalatı (klor, iyot, flor, bor, silisyum, fosfor, arsenik gibi metaloidler, skandium, cıva, oksitler, hidroksitler, hidrojen klorür vb.)
30	TURAN GÜBRE VE TARIM ANONİM ŞİRKETİ	Fosfatlı veya potasyumlu gübreler, iki (azot ve fosfor veya fosfor ve potasyum) veya üç besin maddesi (azot, fosfor ve potasyum) içeren gübreler, sodyum nitrat ile diğer kimyasal ve mineral gübrelerin imalatı
31	ORGA ORGANİK TARIM VE GÜBRE SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ BANDIRMA ŞUBESİ	Fosfatlı veya potasyumlu gübreler, iki (azot ve fosfor veya fosfor ve potasyum) veya üç besin maddesi (azot, fosfor ve potasyum) içeren gübreler, sodyum nitrat ile diğer kimyasal ve mineral gübrelerin imalatı
32	ORGANİKSA TARIM MADENCİLİK NAKLİYAT SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Fosfatlı veya potasyumlu gübreler, iki (azot ve fosfor veya fosfor ve potasyum) veya üç besin maddesi (azot, fosfor ve potasyum) içeren gübreler, sodyum nitrat ile diğer kimyasal ve mineral gübrelerin imalatı
33	OKPOR AMBALAJ İMALAT İTHALAT İHRACAT SANAYİ TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Plastik poşet, çöp torbası, çanta, torba, çuval, file, sandık, kutu, kasa, damacana, şişe, bidon, makara, masura, bobin, tıpa, kapak, kapsül vb. paketlenme malzemelerinin imalatı (ıdrar torbası dahil)
34	BASTPLAST BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE PLASTİK SANAYİ TİCARET ANONİM ŞİRKETİ	Birincil formda polimerlerin imalatı (etilen, propilen, stiren, vinil klorür, vinil asetat, vinil esterleri, akrilik vb. polimerleri ile sertleştirilmiş proteinler, doğal kauçuğun kimyasal türevleri dahil)
35	AREN KOZMETİK VE PARFÜMERİ SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	Parfüm ve koku verici diğer sıvı ürün, manikür/pedikür müstahzarları, güneş koruyucu ürünler, dudak ve göz makyajı ürünü, banyo tuzu, kozmetik veya kişisel bakım amaçlı pudra, sabun ve organik yüzey aktif müstahzarları, deodorant, vb. imalatı (kolonya hariç)
36	HATİCE NUR BÜYÜKETİ AR BI TEN MÜSTAHZARLARI	Parfüm ve koku verici diğer sıvı ürün, manikür/pedikür müstahzarları, güneş koruyucu ürünler, dudak ve göz makyajı ürünü, banyo tuzu, kozmetik veya kişisel bakım amaçlı pudra, sabun ve organik yüzey aktif müstahzarları, deodorant, vb. imalatı (kolonya hariç)

Tablo 15. Kimya Sektöründe Faaliyet Gösteren Bandırma Ticaret Odası Üye Firmaları

5.KAYNAKLAR

- Kimya Sektör Raporu, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, 2016.
- 2020 Facts and Figures of the European Chemical Industry, The European Chemical Industry Council
- Trademap; www.trademap.org
- KPMG 2019 Yılı Kimya Sektör Raporu
- 2018 Yılı ISO 500 Yayını, İstanbul Sanayi Odası
- Balıkesir Sanayi Yatırım Rehberi, Güney Marmara Kalkınma Ajansı
- Bandırma Ticaret Odası Sicil Kayıtları